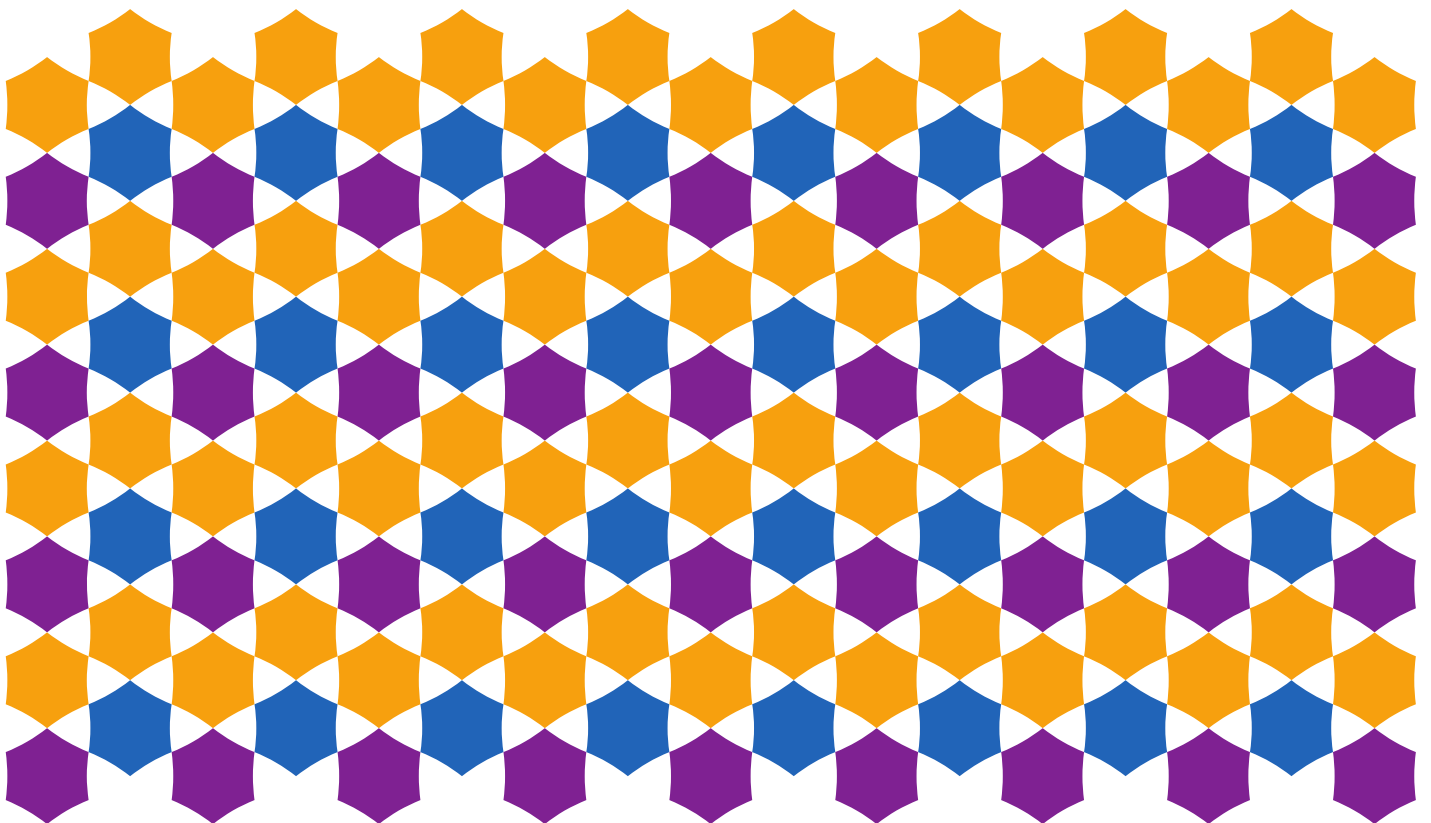

Grundläggande begrepp vid redovisning av officiell statistik inom högskolesektorn

Grundläggande begrepp vid redovisning av officiell statistik inom högskolesektorn

Utgiven av Universitetskanslersämbetet, juni 2015, uppdaterad september 2016
Sammanställt av: Carin Callerholm, Jan-Åke Engström

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Inledning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ansvarar för officiell statistik om högskoleväsendet. Tillgängligheten till statistiken ökar med tydliga och förklarade begrepp. Gemensamma definitioner av de begrepp som används i den officiella statistiken inom högskolesektorn är också en förutsättning för jämförelser och sammanställningar av statistik av hög kvalitet.

Avsikten med detta dokument är att ge en samlad förklaring över de begrepp som används i UKÄ:s publiceringar av analyser, rapporter och databaser innehållande officiell statistik.

I tidigare begreppsmanualer har målet varit att skapa och redovisa gemensamma definitioner över både ett brett och fördjupat innehåll av de flesta begrepp inom högskolesektorn. I dag finns utvecklade möjligheter att via nätet finna precis information om relaterade begrepp och företeelser från många och mer direkta källor. Därför är denna omarbetade manual fokuserad på begrepp som används vid publicering av officiell statistik inom högskolesektorn.

Grundläggande begrepp vid redovisning av officiell statistik inom högskolesektorn gör alltså på intet sätt anspråk på att ge en fullständig täckning av alla begrepp som kan förekomma inom högskolesektorn. Regelverk och förändringar inom högskolesektorn förändras ständigt och nya begrepp och variabler kommer att utvecklas. Begrepp som idag används i statistiska publiceringar från UKÄ är definierade och förklarade i dokumentet.

Dokumentet finns tillgängligt på UKÄs hemsida:

<http://www.uka.se>

Dokumentet har tagits fram i samråd med UKÄs Rådgivande grupp för officiell statistik. Sammanställningen har gjorts av Carin Callerholm och Jan-Åke Engström, analysavdelningen, UKÄ.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Adjungerad	Anställd som har sin huvudsakliga verksamhet utanför högskoleväsendet.	Tidsbegränsad anställning för anställda som uppfyller respektive behörighetskrav för anställning. Exempelvis ska en adjungerad professor uppfylla de krav som ställs som anställning som professor etc.
Adjunkt	Anställningskategori. Avser anställningsbenämningar inordnade under anställningskategorin ”Adjunkt”.	Vid rapportering i personalstatistiken ingår även bl.a. anställningsbenämningarna adjungerad adjunkt och universitetsadjunkt.
Administrativ personal	Anställningskategori för personal med administrativa arbetsuppgifter. De med en anställningsbenämning som normalt ligger under administrativ personal, men som har undervisande och/eller forskande arbetsuppgifter redovisas sedan 2012 i kategorin ”Annan forskande och undervisande personal”.	Här ingår bl.a. olika typer av administratörer, ekonomer, och studievägledare.
Aktiv doktorand	Doktorand med en aktivitet om minst 1 %.	Tidigare användes definitionen minst 10 % aktivitet.
Aktivitet (studieaktivitet) (utbildning på forskarnivå)	I detta sammanhang mått på doktorands studieinsats, där 100 % motsvarar 40 timmar per vecka i genomsnitt under kalenderhalvåret. Normal semester påverkar inte aktiviteten.	Anges i hela procent. Aktivitet redovisas i SCB:s och UKÅ:s högskolestatistik i intervallerna: 0 1-40 41-60 61-79 80-100
Anknytning till annan högskola (Utbildning på forskarnivå)	Anges i de fall en doktorand har anställning eller motsvarande vid annat lärosäte än det som doktoranden är antagen vid.	

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Annan forskande och undervisande personal	Avser anställningsbenämningar inordnade under anställningskategorin ”Annan forskande och undervisande personal”. Anställningskategori för personal med undervisande och/eller forskande arbetsuppgifter som inte tillhör någon annan av de anställningskategorier som ingår i forskande och undervisande personal.	Här ingår exempelvis anställningsbenämningarna forskare, forskningsingenjör och forskningsassistent. Här inkluderas också tekniska och administrativ personal med forskande eller undervisande arbetsuppgifter, samt gäst- och timplärare. Annan forskande och undervisande personal delas ibland in efter om personen har doktorsexamen eller inte.
Anslag	Av riksdagen anvisat ramanslag som regeringen tilldelat en myndighet med ett visst belopp för ett bestämt ändamål och för vilket myndigheten har dispositionsrätt.	Statliga universitet och högskolor disponerar ett ramanslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och ett för forskning / konstnärligforskning och utbildning på forskarnivå. Även andra anslag förekommer, t.ex. anslaget: ersättning för klinisk utbildning och forskning och till SLU. Vissa medel som riksdagen tilldelat universitet och högskolor disponeras av Kammarkollegiet, som i sin tur betalar ut medlen. Sådana medel är inte att betrakta som anslag, utan som bidrag.
Anslagssparande	De anslagsmedel av ett ramanslag (exempelvis takbeloppet) som vid budgetårets slut inte har utnyttjats. Anslagssparande får föras över till följande budgetår, dock maximalt tio procent.	Om lärosätet redovisar ett ekonomiskt utfall av helårsstudenter och helårsprestationer som inte når upp till årets takbelopp kan outnyttjat takbelopp (anslagssparande) föras över och användas under något/några därpå följande budgetår.
Anställning som doktorand	En form av studiefinansiering för utbildning på forskarnivå som innebär ett tidsbegränsat bidrag	
Anställningsbenämning (tidigare: tjänstebestämmelse)	Lärosätets benämning av anställning.	Används för att indela personalen i anställningskategorier.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Anställningsform	Avser tillsvidareanställning eller tidsbegränsad anställning.	
Anställningskategori (tidigare tjänstekategori)	Anställningsbenämningar grupperas i anställningskategorier. Varje anställd har av lärosätet tilldelats en anställningsbenämning. Utefter denna indelas den anställda in i någon av följande tio anställningskategorier, professorer, lektorer, meriteringsanställning, adjunkter, annan forskande och undervisande personal, doktorander, administrativ personal, bibliotekspersonal, teknisk personal och arvodister.	Indelning av anställningar i högskolan. Kategorierna till vänster gäller från 2012. Tidigare redovisning har annan indelning. De med en anställningsbenämning som normalt ligger under administrativ eller teknisk personal, men som har undervisande och/eller forskande arbetsuppgifter redovisas sedan 2012 i kategorin ”Annan forskande och undervisande personal”.
Ansökningar	Samtliga sökalternativ som en person sökt via UHR:s samordnade antagnings-system, NyA.	
Antagen till utbildning på avancerad nivå	Medgivet tillträde till en kurs eller ett utbildningsprogram på avancerad nivå.	
Antagen till utbildning på forskarnivå	Medgivet tillträde till utbildning på forskarnivå inom visst ämne.	Kan avse antingen studier mot licentiatexamen eller doktorexamen.
Antagen till utbildning på grundnivå	Medgivet tillträde till en kurs eller ett utbildningsprogram på grundnivå.	
Antagna	Personer som blivit erbjudna utbildningsplats på visst sökalternativ.	Begreppet är inte liktydigt med att den antagna personer verkligen påbörjat utbildningen. <i>Se registrerade student.</i>
Antagningsomgång	Sammanhållen hantering av anmälningar till högskoleutbildning, med gemensam anmälningstid och urvalstidpunkt.	
Arvodist	Anställningskategori. Avser arvodesanställda.	Har huvudsakligen administrativa eller tekniska arbetsuppgifter.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Avancerad nivå, utbildning på	Nivå i högskoleutbildning. Utbildning på avancerad nivå ska väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå.	Mål för utbildning på avancerad nivå framgår av 1 kap. 9 § högskolelagen (HL).
Avgiftsintäkter	Intäkter som huvudsakligen består av intäkter enligt 4§ avgiftsförordningen. Det är exempelvis intäkter för uthyrning av lokaler, konferensavgifter eller intäkter från försäljning av tjänster eller liknande, samt övriga intäkter i verksamheten som försäljning av material och fakturerade kostnader, dvs. huvudsakligen olika kostnadsersättningar. Sedan 2011 ingår också lärosätenas intäkter av studieavgifter i denna kategori.	
Avklarade högskolepoäng	Avklarade dokumenterade högskolepoäng på hela och/eller delar av en kurs.	Begreppet används för att beskriva en students samlade poängproduktion.
Avklarade poäng	Avklarade dokumenterade poäng på hela och/eller delar av en kurs enligt den äldre examensordningen.	Begreppet används för att beskriva en students samlade poängproduktion.
Avlagda examina	Uttagna examensbevis.	
Balanserad kapitalförändring	Avser ackumulerade överskott respektive underskott från tidigare år och bokförs i balansräkningen.	För enskilda utbildningsanordnare består den balanserade kapitalförändringen av fritt eget kapital exklusive årets ekonomiska resultat.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Basårsutbildning	Behörighetsgivande förutbildning på högst ett år som ger behörighet till och som knyts till viss högskoleutbildning på grundnivå. (Förordning (2007:432) om behörighetsgivande förutbildning vid universitet och högskolor).	Från början var basårsstudier en behörighetsgivande utbildning för högskolestudier enbart inom naturvetenskap och teknik. Från 2002 kan lärosätena erbjuda basår som ansluter till alla utbildningar för nybörjare på grundnivå föresatt att det finns brist på behöriga sökande och ett behov på arbetsmarknaden av utbildad arbetskraft. Basåret syftar till att ge studenterna kunskaper motsvarande kraven på särskild behörighet till den anknytande högskoleutbildningen.
Behörig sökande	Sökande till viss utbildning som uppfyller villkoren avseende grundläggande behörighet och i förekommande fall särskild behörighet för tillträde till sökt utbildning.	Till gruppen hänförs även de som medgivits undantag från visst eller vissa villkor.
Behöriga förstahandssökande	Sökande som är behöriga till sitt i första hand sökta alternativ.	
Beställande högskola	Ett lärosäte som köper kurser av annat lärosäte för studenter som är antagna vid det egna lärosätet.	<i>Se Beställd utbildning</i>
Beställd utbildning	Med beställd utbildning avses högskoleutbildning enligt avtal med annat lärosäte i Sverige eller inom övriga EES.	Utomeuropeiska lärosäten kan sedan 2013 köpa ”beställd utbildning” av svenska lärosäten.
Bibliotekspersonal	Anställningskategori. Avser anställda inom högskolornas biblioteksverksamhet.	Här ingår bl.a. bibliotekarie och biblioteksassistent.
Boendekommun	Den kommun i vilken studenten är folkbokförd den 31 december ett visst år.	Kan mätas t.ex. före studiernas påbörjande respektive efter examen.
Boendelän	Det län i vilket person är folkbokförd den 31 december ett visst år.	Kan mätas t.ex. före studiernas påbörjande respektive efter examen.
Bruttostudietid i utbildning på forskarnivå	<i>Se Studietid i utbildning på forskarnivå – bruttostudietid</i>	

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Budgetår	1 januari till 31 december.	Sammanfaller fr.o.m. 1997 med kalenderåret. Tidigare var budgetår i statistiken = läsår.
CSN	Centrala studiestödsnämnden.	
Datum för utfärdande av examensbevis	Det datum då ett lärosäte utfärdar examensbevis på begäran av studenten.	
Distansutbildning	Utbildning baserad på undervisning där lärare och studenter den mesta av tiden är rumsligt och tidsmässigt åtskilda.	
Doktorand	En student som antagits till och bedriver utbildning på forskarnivå. Avser antagna till licentiatexamen såväl som doktorsexamen. Samt: Anställningskategori. Avser anställningsbenämningar inordnade under anställningskategorin "Doktorand".	SCB samlar även in uppgifter om doktorander som antagits men inte är aktiva (< 1 procent aktivitet = icke-aktiv). Doktorander på forskarnivå inom annan anställningskategori, t.ex. adjunkt, ingår inte här. Normalt redovisar UKÄ inte doktorander bland högskolans personal, utan de anses främst vara studerande.
Doktorandnybörjare	Nybörjare i utbildningen på forskarnivå blir man det kalenderhalvår man för första gången rapporteras med en aktivitet med minst 1 procent aktivitet.	<i>Se Aktivitet</i>
Doktorsexamen	Examen inom utbildning på forskarnivå som omfattar 240 högskolepoäng (160 poäng), varav minst 120 högskolepoäng (80 poäng) skall utgöras av en avhandling.	Får utfärdas av universitet samt av högskola begränsat till de områden som högskolan har fått tillstånd för.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Ersättning för klinisk utbildning och forskning	Anslag enligt avtal mellan staten och vissa landsting om samarbete om utbildning av läkare, medicinsk forskning samt utveckling av hälso- och sjukvården. Avtalet avser också samarbete om tandläkarutbildning och odontologisk forskning. I avtalet regleras bl.a. ersättningen för landstingens medverkan i läkar- och tandläkarutbildning samt medicinsk och odontologisk forskning, det s.k. ALF-avtalet.	Från och med 2015 gäller ett nytt avtal. Berörda lärosäten är alla som ger läkarutbildning, dvs. Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet, Karolinska institutet samt Örebro universitet. Gällande tandläkarutbildning omfattar avtalet Göteborgs universitet och Umeå universitet. Karolinska institutet och Malmö högskola bedriver den kliniska delen av tandläkarutbildningen inom ramen för egna tandvårdscentraler.
Examen	Examen som på begäran av den studerande utfärdas av högskolan med examensrätt för berörd examen. Examen kan indelas i tre typer: generell-, konstnärlig- respektive yrkesexamen.	Enligt Högskoleförordningen, bilaga 2 eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet respektive Försvarshögskolan.
Examen - Generell examen	Generell examen som på begäran av den studerande utfärdas av högskolan med examensrätt för berörd examen.	
Examen - Konstnärlig examen	Konstnärlig examen som på begäran av den studerande utfärdas av högskolan med examensrätt för berörd examen.	
Examen - Yrkesexamen	Yrkesexamen som på begäran av den studerande utfärdas av högskolan med examensrätt för berörd examen.	

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Examen på avancerad nivå (2007 års examensordning)	Fullgjorda kursfordringar (motsv.) enligt de krav för examen som anges i Högskoleförordningens bilaga 2 – Examensordning eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet respektive Försvarshögskolan.	Inom utbildning på avancerad nivå får följande examina avläggas: – Magisterexamen (60 hp) – Masterexamen (120 hp) – Konstnärlig magisterexamen (60 hp) – Konstnärlig masterexamen (120 hp) Yrkesexamina enligt Högskoleförordningen, bilaga 2 eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan.
Examen på forskarnivå (2007 års examensordning)	Fullgjorda fordringar (motsv.) enligt de krav för examen som anges i Högskoleförordningens bilaga 2 – Examensordning eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet.	Inom utbildning på forskarnivå får följande examina avläggas: – Licentiatexamen – Doktorsexamen – Konstnärlig licentiatexamen – Konstnärlig doktorsexamen
Examen på grundnivå (2007 års examensordning)	Fullgjorda fordringar (motsv.) enligt de krav för examen som anges i Högskoleförordningens bilaga 2 – Examensordning eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet respektive Försvarshögskolan.	Inom utbildning på grundnivå får följande examina avläggas: – Högskoleexamen (120 hp) – Kandidatexamen (180 hp) – Konstnärlig högskoleexamen (120 hp) – Konstnärlig kandidatexamen (180 hp) Yrkesexamina enligt Högskoleförordningen, bilaga 2 eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Examen (1993-års examensordning)	Fullgjorda kursfordringar (motsv.) enligt de krav för examen som anges i Högskoleförordningens bilaga 2 – Examensordning eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet.	Inom <i>grundläggande högskoleutbildning</i> får följande examina avläggas: - magisterexamen med ämnesdjup (minst 160 p) - magisterexamen med ämnesbredd (minst 40 p) - kandidatexamen (minst 120 p) - högskoleexamen (minst 80 p) - yrkesexamina enl. Högskoleförordningen, bil. 2 - examina enl. förordning för Sveriges lantbruksuniversitet - examina enl. äldre studieordning. <i>Inom utbildning på forskarnivå</i> får följande examina avläggas. - doktorsexamen enl. Högskoleförordningen, bil. 2 - licentiatexamen enl. Högskoleförordningen, bil. 2
Examensbenämning	Namn på examina på utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå enligt Högskoleförordningens bilaga 2 – Examensordning eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet eller förordning för Försvarshögskolan.	I vissa fall ska utöver benämning även inriktning alternativt verksamheter och specialisering anges.
Examensbevis	Bevis över avlagd examen. Utfärdas på studentens begäran av lärosäte med examenstillstånd för den berörda examen.	I statistiken redovisas utfärdade examensbevis.
Examensfrekvens	Den andel studenter som tagit ut examen inom ett visst antal år efter påbörjad högskoleutbildning.	Redovisningen av examensfrekvens i statistiskt meddelande, SM, görs utifrån programmens nominella studietid, plus tre år.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Examenstillstånd	Tillstånd för universitet/högskola/enskild utbildningsanordnare att utfärda viss examen.	Alla utbildningsanordnare måste söka tillstånd om att få utfärda yrkesexamina. För generella examina gäller att universitet har generellt examenstillstånd och högskolor begränsade examenstillstånd. Enskilda utbildningsanordnare måste också ansöka om tillstånd att utfärda generella examina. I högskolelagen används inte termen <i>examenstillstånd</i> utan frasen <i>tillstånd att utfärda examen</i> . Tidigare användes <i>examensrätt</i> om detta begrepp.
Examinerad	Person som har fått examensbevis utfärdat.	En person kan avlägga flera examina samma läsår. I UKÅs examensstatistik redovisas inte antalsuppgifter om studenter som tenterats/examinerats på kurs eller del av kurs.
Examinerad - För första gången examinerad	Person som inte tidigare har avlagt examen vid universitet/högskola i Sverige.	
Extern finansiering	Lärosätenas intäkter från externa finansiärer (ex. forskningsråd, andra myndigheter, EU, företag) dvs. alla intäkter utom direkta statsanslag och finansiella intäkter.	Extern finansiering omfattar såväl bidragsintäkter som avgiftsintäkter.
Finansiella intäkter	Består huvudsakligen av ränteintäkter.	
Finansieringsform (inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå)	Beteckning för att klassificera visst kurs- eller programutbud utifrån krav på uppföljning av studerande och särredovisning av studier bl.a. i högskolornas årsredovisningar (motsv.).	Exempel: - olika former av uppdragsutbildning - kurser ingående i beställd utbildning.
Forskande och undervisande personal	Samlad benämning för anställningskategorierna professor, lektor, meriteringsanställning, adjunkter samt annan forskande och undervisande personal.	

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Forskarnivå, utbildning på	Utbildning inom högskolan. Den ska väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå.	Utbildning på forskarnivå avslutas med doktorsexamen. En etapp om 120 högskolepoäng kan avslutas med licentiatexamen. Målen för utbildning på forskarnivå framgår av 1 kap. 9a § högskolelagen (HL).
Forskarskolenybörjare	För att räknas som nybörjare vid en nationell forskarskola eller en forskarskola för yrkesverksamma lärare krävs att doktoranden är antagen till utbildning på forskarnivå och för första gången har minst 1 procent aktivitet sedan starten i forskarskolan. <i>Se även Aktivitet.</i>	Observera att forskarskolenybörjare och doktorandnybörjare är två skilda begrepp.
Forskarskolor, för yrkesverksamma lärare	Definieras här som av regeringen och med särskilda medel inrättade utbildningar på forskarnivå i form av forskarskolor för lärare och förskollärare.	En tidsbegränsad satsning 2008, 2012 och 2014.
Forskarskolor, nationella	Definieras här som tidigare av regeringen och med särskilda medel inrättade forskarskolor för utbildning på forskarnivå	
Forskarstuderande	<i>Se Doktorand</i>	
Forskning- och utvecklingsarbete (FoU)	Begreppet används bl.a. i SCB:s forskningsstatistik och definieras i Frascati-manualen.	
Forskningsbidrag	Medel för forskning från extern finansör och där bidragsgivaren inte kan förbehålla sig rätten till resultaten.	När det gäller bidragsintäkter redovisas lärosätenas förbrukade bidrag, alltså de medel som har omsatts i verksamhet. Bidragsintäkterna kan skilja sig från de belopp som finansörerna har utbetalat till lärosätena.
Forskningsämne	Begreppet forskningsämne används här för att klassificera forskning och utbildning på forskarnivå.	<i>Se även Standard för svensk indelning av forskningsämnena.</i>

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Forskningsämnesgrupp	En gruppering av forskningsämnen på mellannivå (3-siffernivå).	<i>Se även Standard för svensk indelning av forskningsämnen.</i>
Forskningsämnesområde	En gruppering av forskningsämnen på högsta nivå (1-siffernivå).	<i>Se även Standard för svensk indelning av forskningsämnen.</i>
Frascati-manualen	Proposed standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development. Frascati Manual 2002, uppdaterad 2007.	Dokument som ligger till grund för definitioner inom OECD:s forskningsstatistik och som SCB använder vid insamling av forskningsstatistik.
Freemover-student	Student som utan att delta i utbytesprogram ordnar sin högskoleutbildning i annat land.	Kan avse såväl svenskar som reser utomlands för studier, som utländska studenter som reser till Sverige för att studera. Enstaka freemover-studenter förekommer också inom Erasmusprogrammet. De hänförs i statistiken till gruppen utbytesstudenter.
För första gången examinerad	Med förstagångsexaminerade avses här både antalet personer som doktorsexaminerats respektive licentiatexaminerats från utbildning på forskarnivå utan att tidigare ha avlagt någon annan forskarexamen, samt individer på grundnivå och avancerad nivå som avlägger sin första examen vid universitet eller högskola.	

Försörjningstyper i utbildning på forskarnivå	Olika typer av finansiering av studierna. <i>Se även Studiefinansiering, utbildning på forskarnivå</i>	Redovisning av försörjning skall enbart avse den del av doktorandens verksamhet som avser utbildning på forskarnivå. Summan av försörjningstyperna skall alltid bli 100 procent av doktorandens aktivitet även om doktoranden har lägre aktivitetsgrad. Försörjningstyper som fastställs av Universitetskanslersämbetet och samlas in av SCB - Anställning som doktorand vid ett universitet eller en högskola, oberoende av vem som finansierar anställningen. - Annan anställning (än som doktorand) inom eget eller annat universitet/högskola som innebär att utbildning på forskarnivå kan bedrivas inom anställningen. - Utbildningsbidrag - Företagsdoktorand, dvs. doktorand som är anställd vid ett företag (och får sin lön från företaget) och bedriver utbildning på forskarnivå inom anställningen. - Anställning som läkare med utrymme att bedriva utbildning på forskarnivå inom anställningen. - Annan anställning utanför högskolan (än vid företag eller som läkare) som innebär att utbildning på forskarnivå kan bedrivas inom anställningen. - Stipendier Övrigt, dvs. försörjning saknas eller yrkesverksamhet utan anknytning till utbildning på forskarnivå. Här redovisas

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Föräldrars utbildningsnivå	Utbildningsnivån för den förälder som har högst utbildning.	även studiemedel, försörjning saknas eller anställning som ej gäller utbildning på forskarnivå. Uppgifterna kommer från Registret över befolkningens utbildning och är klassificerade enligt nivå i Svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2000).
Gemensamma examina	Examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till dessa examina.	
Generella examina	En kategoriindelning av examina. Följande generella examina förekommer; På grundnivå: • Högskoleexamen • Kandidatexamen På avancerad nivå: • Magisterexamen • Masterexamen samt på forskarnivå: • Licentiatexamen • Doktorsexamen.	<i>Se även konstnärliga examina och yrkesexamen.</i>
Genomströmning	Samlingsbegrepp för flöden och andelen examinerade i högskoleutbildning. Inkluderar bland annat. examensfrekvens, medianstudietid och antal högskolepoäng efter viss period samt prestationsgrad.	
Grundnivå, utbildning på	Utbildning inom högskolan som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet och som inte utgör utbildning på avancerad nivå eller forskarnivå. Utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på program i gymnasieskolan och bedrivs i form av kurser.	Målen för utbildning på grundnivå framgår av 1 kap. 8 § högskolelagen (HL).

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Helårsdoktorand	Doktorand i utbildning på forskarnivå omräknat utifrån uppgiven aktivitetsgrad till helårsdoktorander.	
Helårspersoner – anställda (tidigare Heltidspersoner)	Antalet anställda personer omräknat till heltidsarbetande under ett år. Helårsperson beräknas utifrån omfattningen av olika personers anställning med hänsyn tagen till omfattningen av deras eventuella tjänstledighet. T.ex. om en person med en anställning på 50 % har tjänstledigt 50 %, blir antalet helårspersoner 0,25.	Helårspersoner är ett volymmått som visar personalen omräknad till heltider.
Helårsprestationer	Summa avklarade högskolepoäng på kurs/delkurs under en viss period dividerat med 60.	Ersättning för redovisade helårsprestationer erhålls enligt föreskrifter i regleringsbrev.
Helårsstudenter	För statistiska ändamål: Antalet studenter som är förstagångsregistrerade resp. fortsättningsregistrerade på ett kurstillfälle multiplicerat med kurstillfällets högskolepoängomfattning under en viss period dividerat med 60.	Ersättning för redovisade helårsstudenter erhålls enligt föreskrifter i regleringsbrev.
HF	Högskoleförordningen.	
HL	Högskolelagen.	
HSV	Högskoleverket.	Upphörde 2012-12-31.
Huvudområde (2007 års examensordning)	Huvudsakligt område för utbildningen i anslutning till examen på grundnivå och avancerad nivå.	Redovisas för generella och konstnärliga examina.
Huvudområdesgrupp	Av SCB och UKÄ (HSV) utarbetad gruppering av huvudområden med utgångspunkt i SUN 2000. Används för statistiska ändamål.	

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Huvudämne (1993 års examensordning)	Av lärosäte fastställt ämne med möjlighet till de fördjupade studier, inklusive självständigt arbete, som krävdes för kandidat- respektive magisterexamen enligt 1993 års examensordning.	
Högskola	Utbildningsanordnare för högre utbildning och forskning vars huvudsakliga verksamhet regleras i HL och HF. Vissa enskilda utbildningsanordnare som av regeringen har tillstånd att utfärda examina inom utbildning på grundnivå, avancerad och/eller forskarnivå har valt att benämna sig högskola.	Universitetskanslersämbetet prövar och beslutar om tillstånd för statliga högskolor att utfärda examina inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. En högskola kan – efter prövning av Universitetskanslersämbetet – av regeringen tilldelas ett eller flera vetenskapsområden och därmed erhålla tillstånd att inom dessa utfärda examina på forskarnivå. Statliga högskolor kan – efter prövning av Universitetskanslersämbetet – av regeringen ges rätten att benämnas universitet (<i>se d:o</i>) och därmed erhålla tillstånd att inom samtliga vetenskapsområden utfärda examina på forskarnivå. Statliga högskolor förtecknas i bilaga 1 i högskoleförordningen
Högskoleexamen	Generell examen med viss inriktning som omfattar 120 högskolepoäng (80 poäng enligt 1993 års examensordning).	Lärosäte med examenstillstånd bestämmer möjliga inriktningar.
Högskolepoäng	Högskolepoäng kan ges av statliga universitet och högskolor samt av enskilda utbildningsanordnare som har fått tillstånd av regeringen att utfärda examen.	Heltidsstudier under ett normalstudieår om 40 veckor motsvarar 60 högskolepoäng. I det äldre begreppet poäng motsvarade en veckas heltidsstudier en poäng. En poäng = 1,5 högskolepoäng.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Icke-aktiv doktorand	Doktoranden som har aktiviteten 0 procent. <i>Se Aktivitet, studieaktivitet.</i>	Synonymt med Nollaktiv i äldre publikationer.
Identitetsuppgifter	Namn och personnummer.	I de fall svenskt personnummer saknas skapas för statistikändamål ett interimspersonnummer i universitets- och högskoleregistret.
Inresande student	Utländsk student som har kommit till Sverige för att studera och som är registrerad vid ett svenskt lärosäte.	Här ingår både inresande studenter inom utbytesprogram och freemover-studenter. Inresande studenter avräknas inom takbeloppet.
Inriktning på examen	Precisering av vissa examina.	I statistiken redovisas för generella och konstnärliga examina (enligt 2007 års studieordning) huvudområdesgrupp. För vissa yrkesexamina redovisas inriktning enligt indelning i Högskoleförordningen, bilaga 2. För generella examina och yrkesexamina redovisas även SUN-inriktning.
ISCED	ISCED = International Standard Classification of Education. Den senaste revideringen av ISCED skedde 2011. Nivå enligt ISCED 2011 översatt till det svenska utbildningsväsendet: 0 = förskolenivå 1 = årskurs 1-6 2 = årskurs 7-9 3 = gymnasieskolan 4 = eftergymnasial utbildning kortare än 2 år 5 = högskole- eller annan eftergymnasial utbildning, normalt 2-3 år 6 = högskoleutbildning, grundnivå, minst 3 år 7 = utbildning på avancerad nivå. 8 = utbildning på forskarnivå.	ISCED 2011 är den internationella standarden (nomenklaturen) för utbildningsklassificering. UNESCO är huvudansvarig för ISCED. Nivå enligt ISCED 97 översatt till det svenska utbildningsväsendet: 0 = förskolenivå 1 = årskurs 1-6 2 = årskurs 7-9 3 = gymnasieskolan 4 = eftergymnasial utbildning kortare än 2år 5a = högskoleutbildning, min 3 år, normalt 4 år eller längre 5b = högskole- eller annan eftergymnasial utbildning, normalt 2-3 år 6 = utbildning på forskarnivå.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Kandidatexamen	Generell examen på grundnivå, omfattande 180 högskolepoäng (minst 120 poäng enligt 1993-års examensordning) med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 90 högskolepoäng med successiv fördjupning inom det huvudsakliga området för utbildningen.	Fullständiga fordringar för examen anges i Högskoleförordningens bilaga 2 – Examensordning eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet eller förordning för Försvarshögskolan.
Kompletterande utbildning för akademiker med avslutad utländsk utbildning	Högskoleutbildning i syfte att komplettera tidigare utländsk högskoleutbildning. Utbildningen får omfatta högst 120 högskolepoäng.	Sådan kompletterande utbildning har tidigare getts under benämningen aspirantutbildning och fanns då som särskilda åtagande/uppdrag.
Konstnärliga examina	• Konstnärlig högskoleexamen • Konstnärlig kandidatexamen • Konstnärlig magisterexamen • Konstnärlig masterexamen • Konstnärlig licentiatexamen • Konstnärlig doktorsexamen	I och med införandet av 2007 års studieordning är konstnärliga examina en särskild kategori av examina i examensordningen.
Kurs	All högre utbildning i Sverige bedrivs i form av kurser. Kurser kan sammanföras till program.	För en kurs ska det finnas en kursplan.
Kursklassificering	En kurs kan räknas till ett eller flera utbildningsområden vid beräkning av ersättningar för helårsstudenter och helårsprestationer.	Lärosätet beslutar själv om kursklassificering. Andra indelningar av kurser i klasser för uppföljningsändamål förekommer, t.ex. ämnesgrupp och fördjupning.
Kursort	Den kommun/det land där huvuddelen av undervisningen sker eller, vid distansundervisning, huvuddelen av sammankomsterna sker.	Kommun är i de flesta fall högskoleorten. Kommun anges med läns- och kommunkod enligt SCB:s kodförteckning. Distansstudier redovisas inte på kursort i statistiken. Utländska kursorter anges med en 2-ställig landskod enligt ISO-standard (ISO 3166-1:1997).

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Ladok	Ladok är ett nationellt system för studieadministration inom högre utbildning i Sverige.	Systemet ägs av högskolorna tillsammans genom ett konsortium. Centrala studiestödsnämnden (CSN) ingår också i konsortiet. <i>Se även Studieregister.</i>
Lektor	Anställningskategori. Avser anställningsbenämningar inordnade under anställningskategorin ”Lektor”.	Läroanställning reglerad i högskoleförordningen. Kräver doktorsexamen eller motsvarande. För lektorer inom konstnärlig verksamhet gäller andra behörighetskrav. I personalstatistiken ingår bland lektorer också bl.a. anställningsbenämningarna docent, biträdande professor och adjungerad lektor.
Licentiatexamen	Examen inom utbildning på forskarnivå som omfattar minst 120 högskolepoäng varav minst 60 högskolepoäng ska utgöras av en vetenskaplig uppsats.	Licentiatexamen kan också utgöra del av utbildning på forskarnivå som avslutas med doktorsexamen.
Lärosäte	Samlingsbegrepp som används för universitet och högskolor.	Se särskild förteckning ”Högskolor i statistiken” på www.uka.se .
Läsår	Höst- och vårtermin sammantagna. Omfattningen är inte reglerad i författning.	I statistiken omfattar läsår perioden 1 juli – 30 juni.
Magisterexamen (2007 års examensordning)	Generell examen på avancerad nivå, omfattande 60 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 30 högskolepoäng med successiv fördjupning inom det huvudsakliga området för utbildningen.	
Magisterexamen med ämnesbredd (1993 års examensordning)	Generell examen med av respektive lärosäte fastställd inriktning, omfattande minst 40 poäng/60 högskolepoäng, varav ett självständigt arbete om minst 10 poäng/15 högskolepoäng.	Magisterexamen med ämnesbredd finns inte i nu gällande examensordning, men får avläggas t.o.m. 2015-06-30.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Magisterexamen med ämnesdjup (1993 års examensordning)	Generell examen omfattande minst 160 poäng/240 högskolepoäng och innefattande fördjupade studier i huvudämnet, varav ett självständigt arbete om minst 20 poäng/30 högskolepoäng eller två om vardera 10 poäng/15 högskolepoäng.	Magisterexamen med ämnesdjup finns inte i nu gällande examensordning, men får avläggas t.o.m. 2015.
Masterexamen	Generell examen på avancerad nivå, omfattande 120 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 60 högskolepoäng med successiv fördjupning inom det huvudsakliga området för utbildningen.	
Medelaktivitet	Medelaktiviteten anges i procent och är ett mått på hur aktiva doktoranderna är. Den räknas fram genom att dividera antalet heltidsekvivalenter för ett halvår med antalet doktorander.	
Medianålder	Den ålder bland en grupp personer som är den ”mittensta”, dvs. 50 procent av personerna är äldre än och 50 procent är yngre än medianåldern.	
Meriteringsanställning	Anställningskategori. Till meriteringsanställda räknas postdoktorer, forskarassistenter och biträdande lektorer.	Efter doktorsexamen finns det möjligheter att genom en tidsbegränsad anställning meritera sig för fortsatt forskarkarriär och för högre befattning.
MIS	Meddelanden i samordningsfrågor (publikationsserie från Statistiska centralbyrån).	

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Nationellt forskningsämne	Tidigare gruppering av forskningsämnen som fastställs av SCB:s programråd för forskningsstatistik. Ersattes 2011 av Standard för svensk indelning av forskningsämnen.	Gruppering i tre olika nivåer: 12 nationella forskningsämnesområden (2-siffernivå), 55 nationella forskningsämnesgrupper(3-siffernivå) och c:a 245 nationella forskningsämnen (4-siffernivå).
Nettoantal / Nettoräkning	En student räknas endast en gång vid varje summeringsnivå.	
Nominell studietid	Det antal högskolepoäng som en examen på grundnivå eller avancerad nivå omfattar enligt bilaga 2 i Högskoleförordningen (SFS 1993:100), dvs. beräknad studietid (heltid) för en examen.	En kandidatexamen om 180 högskolepoäng motsvarar till exempel en nominell studietid på tre år, det vill säga 30 högskolepoäng per termin.
NU-statistikdatabasen	Universitetskanslersämbetets interaktiva statistikdatabas En nationell uppföljningsdatabas med avgränsad, aggregerad och aktuell högskolestatistik.	Databasen är tillgänglig via Universitetskanslersämbetets hemsida: www.uka.se .
NyA	Gemensamt antagningssystem för samordnad antagning till utbildning på grundnivå och avancerad nivå.	Systemägare: Universitets- och högskolerådet. Flertalet lärosäten deltar.
Nyborjare	Begrepp för att beskriva student som är ny i högskolan, på viss högskola och/eller på program.	
Nyborjare - Högskolanyborjare	Student som för första gången är registrerad i högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå vid ett visst universitet/högskola i Sverige.	
Nyborjare - Högskolenyborjare	Student som för första gången är registrerad i högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå i Sverige.	

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Nybörjare - Nybörjare på generella program	Student som för första gången är registrerad på kurs inom utbildningsprogram som normalt leder till en viss generell examen, dvs. på ett av programmen mot högskoleexamen, kandidatexamen, magisterexamen eller masterexamen. Benämns även som programnybörjare.	Programnybörjare i <i>Officiell högskolestatistik</i> är en student bara en gång per program oavsett lärosäte och oavsett byten av studieinriktning inom samma program.
Nybörjare - Nybörjare på yrkesexamensprogram	Student som för första gången är registrerad på kurs inom ett utbildningsprogram som normalt leder till en viss yrkesexamen. Benämns även som programnybörjare.	Programnybörjare i <i>Officiell högskolestatistik</i> är en student bara en gång per yrkesexamensprogram oavsett lärosäte och oavsett byten av studieinriktning inom samma program.
Nybörjare i utbildning på forskarnivå	Doktorand som viss termin för första gången redovisar aktivitet om minst 1 % under ett kalenderhalvår.	Nybörjare i utbildning på forskarnivå räknas från det kalenderhalvår som doktoranden påbörjar sina studier (registreras första gången).
Oförbrukade bidrag	Inbetalda bidrag som lärosätena ännu inte har förbrukat. Oförbrukade bidrag utgör finansieringsfordran på lärosätena och ska finansiera forskning och/eller utbildning under kommande år.	Oförbrukade bidrag ingår inte i forskningsbidrag eller extern finansiering utan redovisas separat i lärosätenas balansräkningar
Poängomfattning i examen	Den enskilde studentens poängomfattning i examen.	Begreppet behövdes för examina på studier enligt tidigare bestämmelser i högskoleförordningen.
Prestationsgrad	Antal helårsprestationer i relation till antal helårsstudenter.	Prestationsgrad kan beräknas på olika underlag för olika syften på olika populationer.
Professor	Anställningskategori. Avser anställningsbenämningar inordnade under anställningskategorin "Professor".	Läroanställning reglerad i högskoleförordningen. Anställning som professor är den främsta anställningen som lärare Bland professorerna ingår också bl.a. anställningskategorierna gästprofessor och adjungerad professor.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Program	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå som består av en kombination av kurser, som ett lärosäte själv fastställt. Kan även benämnas som Utbildningsprogram.	För ett program skall det finnas en utbildningsplan.
Registrering	Dokumentation i studieregister av en persons avsikt att delta i utbildning under en viss tidsperiod.	
Registrering av student - För första gången registrerad	Dokumentation i studieregistret av en students avsikt och rätt att för första gången delta i kurs (motsv.) under en viss period.	
Registrering av student - Fortsättningsregistrering	Dokumentation i studieregistret av en students avsikt och rätt att, inom ett visst kurstillfälle som pågår under flera terminer, fortsatt delta i studierna i detta kurstillfälle under kursperioden.	Fortsättningsregistrering av en student förutsätter att studenten har varit för första gången registrerad i detta kurstillfälle.
Rekryteringslän	Det län där den studerande (nybörjaren) var folkbokförd den 31 december året innan studierna påbörjades.	
Relativa chansen	En korsprodukt (i statistiskt meddelande, UF 20 SM) som beskriver relativa chansen att påbörja högskolestudier i en årskull efter föräldrarnas utbildningsnivå.	
SCB	Statistiska centralbyrån.	
SFS	Svensk författningssamling.	
Social bakgrund	Social bakgrund (socialt ursprung) definieras vanligen utifrån föräldrarnas yrke eller utbildning.	I statistiken beskrivs numera bl.a. studentens (högskolenybörjarens) sociala bakgrund som den högsta av faders/moders utbildning enligt SUN 2000 (svensk utbildningsnomenklatur). Uppgifterna om föräldrarnas utbildningsnivå hämtas från utbildningsregister.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Sommarkurs	Kurs under sommaren, icke läsårstid, dvs. vanligen fr.o.m. månadsskiftet maj/juni t.o.m. månadsskiftet augusti/september.	Sommarkurser hänförs i statistiken till antingen vårtermin eller hösttermin.
Standard för svensk indelning av forskningsämnen	Indelning av forskningsämnena för statistikredovisning, <i>se forskningsämne</i> . Standarden bygger på en internationell förlaga, Field of Science and Technology (FOS). Den internationella FOS-klassifikationen består av två nivåer, ensiffrig resp. tresiffrig kod. I den svenska standarden ingår dessa två nivåer men ytterligare en nivå (femsiffrig kod) har tagits fram för nationell statistikredovisning.	Standarden används för redovisning av forskning och utbildning på forskarnivå från år 2011 och för personal från 2012. Standarden grupperas i tre olika nivåer: 6 forskningsämnedområden (ensiffrig kod). 42 forskningsämnesgrupper (tresiffrig kod). cirka 260 forskningsämnen, (femsiffrig kod). Ersatte 2011 den tidigare grupperingen: Nationella forskningsämnen.
Statliga högskolor	De universitet och högskolor för vilka staten är huvudman.	Se särskild förteckning "Högskolor i statistiken" på www.uka.se .
Student	Person som är antagen till och bedriver högskoleutbildning.	Avser högskoleutbildning på såväl grundnivå och avancerad nivå.
Studentutbyte	Omfattningen av inresande eller utresande studenter som deltar i poängsatta utbytesprogram. Även benämningen studerandeutbyte kan förekomma.	Ett av flera mått som används för att belysa lärosätenas internationella kontakter.
Studieavbrott	Avbrott i påbörjade studier som inte är tidsbegränsat.	I resurstilldelnings-sammanhang ska de studenter som inom tre veckor efter påbörjad kurs har anmält avbrott på kursen, och som under den tiden inte har blivit godkända på något prov, inte ingå i avräkningen av anslagsmedel.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Studieavgift	Avgift som betalas av studenter som inte är medborgare i ett EES-land eller i Schweiz (tredjeland studenter).	Studieavgifter infördes i Sverige 1 juli 2011. För personer med stark anknytning till Sverige kan undantag göras för avgifter. Studieavgifter ska ge full kostnadstäckning, det vill säga bära sina egna kostnader. Även anmälningsavgifter kan förekomma.
Studiefinansiering, utbildning på forskarnivå	Doktorandens försörjning under utbildning på forskarnivå, såsom anställning som doktorand eller utbildningsbidrag. Även andra former av försörjning kan förekomma.	Endast den som fakultetsnämnd eller motsvarande beslutande organ bedömer har säker studiefinansiering under hela utbildningen kan antas till utbildning på forskarnivå. <i>Se vidare Försörjningstyper i utbildning på forskarnivå.</i>
Studieform	Anger om studenten är registrerad på fristående kurs, yrkesexamensprogram, generellt program eller konstnärligt program.	
Studiemedel	Ett statligt studiestöd för studerande i gymnasiala och eftergymnasiala studier, vilket i huvudsak avser upphåll under studietiden.	Studiemedlet består av en bidragsdel, studiebidrag, och en lånedel, studielån.
Studieort	Se Kursort.	
Studieregister	Dokumentation om behörighet, urvalsgrund, antagning, deltagande i utbildning och prov, studieresultat, betyg, tillgodoräknad utbildning eller annan tillgodoräknad verksamhet samt examen. Registret innehåller individuella uppgifter om alla studenter som studerat vid visst lärosäte.	Ladok är det studiedokumentationssystem med funktioner för studieregister som används av de flesta lärosätena.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Studietakt	Den takt med vilken en utbildning vid visst utbildningstillfälle ges.	Studietakten anges i procent av genomsnittlig högskolepoäng per vecka under hela kursperioden (1,5 högskolepoäng per vecka = 100 %). En kurs som omfattar 15 högskolepoäng och ges över en termin motsvarar studietakt på 50 % på den specifika kursen.
Studietid i utbildning på forskarnivå – bruttostudietid	Med bruttostudietid avses hela studietiden för en doktorand (fr.o.m. kalenderhalvåret som doktorandnybörjare t.o.m. examenshalvåret).	
Studietid i utbildning på forskarnivå – nettostudietid	Med nettostudietid avses doktorandens totala aktivitetsprocent omräknat till heltid (fr.o.m. kalenderhalvåret som doktorandnybörjare t.o.m. examenshalvåret).	Exempel: En doktorand har vid examen totalt 900 procents aktivitet, summerad per halvår. Det ger en nettostudietid på 9,0 heltidsterminer/halvår, dvs. fyra och ett halvt år. <i>Se även Aktivitet</i>
SUN 2000	Svensk utbildningsnomenklatur (SUN) är en kod för klassificering av utbildning. Koden består av en nivåmodul och en inriktningsmodul.	SUN 2000 beskrivs i SCB Meddelanden i samordningsfrågor 2000:1 Exempel: Magisterexamen i engelska får nivåkod 546 5=eftergymnasial utbildning 2 år eller längre 4=minst fyra men ej fem år 6=generell utbildning vid universitet/högskola och inriktningskod 222b 2=humaniora och konst 22=humaniora 222=främmande språk 222b=engelska SUN 2000 är anpassad till den internationella utbildningsklassificeringen ISCED 97 och därefter nycklad till ISCED 2011(nivå) och ISCED-F 2013 (inriktning).

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Svensk bakgrund	Avser personer som är födda i Sverige, eller adopterade, med minst en inrikes född förälder.	
Särskilda åtaganden	I regleringsbrevet angivna särskilda åtaganden för respektive universitet och högskola.	
Sökande	Individ som anmält sig till en eller flera högskoleutbildningar (kurser eller program).	Som mått på antal sökande används bl.a. - totalt antal individer som anmält sig till visst lärosäte/visst sökalternativ - antal individer som i första hand anmält sig till visst lärosäte/visst sökalternativ. <i>Se även Behörig sökande.</i>
Sökande - Förstahandssökande	Med förstahandssökande avses det som den sökande har angivit som sitt första sökta alternativ. En person kan bara vara förstahandssökande till ett sökalternativ inom samma antagningsomgång.	
Sökande - Obehöriga sökande	Sökande kan vara behörig till en specifik utbildning men obehörig till en annan. Merparten av obehöriga sökande har definierats som obehöriga därför att de inte kompletterat sin ansökan med betyg, vilket i sin tur kan bero på att den sökande ändrat sina planer efter ansökan.	
Takbelopp	Den högsta ersättning för helårsprestationer och helårsstudenter som ett universitet eller en högskola sammantaget kan erhålla under ett budgetår.	

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Teknisk personal	Anställningskategori för personal med tekniska arbetsuppgifter. De med en anställningsbenämning som normalt ligger under teknisk personal, men som har undervisande och/eller forskande arbetsuppgifter redovisas sedan 2012 i kategorin ”Annan forskande och undervisande personal”.	Här ingår bl.a. anställningsbenämningarna lokalvårdare, projektledare och olika typer av ingenjörer och tekniker.
Termin	Del av läsår.	Läsåret delas normalt i höst- och vårtermin.
Tillgodoräknande	Beslut om att viss utbildning, kunskap eller färdighet förvärvat i yrkesverksamhet får ingå i kurs eller examen.	Tillgodoräknade poäng är ej resursgrundande.
UHR	Universitets- och högskolerådet.	
UKÄ	Universitetskanslersämbetet.	
Undervisningsform	Den form som lärosätet tillhandahåller utbildningen i vid ett visst kurstillfälle. Alternativ benämning: distributionsform.	I Ladok används framförallt undervisningsformerna normal och distans. Utanför Ladok kan även andra begrepp som till exempel campus eller sommarkurs förekomma.
Universitet	Statliga utbildningsanordnare med generellt tillstånd att utfärda examina på forskarnivå.	Därutöver skall lärosätet ha tilldelats rätten att använda benämningen universitet. Regeringens proposition 1996/97:5 s.219. Universiteten förtecknas i bilaga 1 i högskoleförordningen (HF).
Universitets- och högskoleregistret	Centralt register över studenter vid universitet och högskolor, som administreras av SCB.	Registret skall utgöra underlag för offentlig statistik över utbildningar vid landets universitet och högskolor. Universitets- och högskoleregistret behövs för uppföljning, utvärdering och information.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Uppdragsforskning	Forskning som utförs på uppdrag av en extern finansiär. I avtal regleras bl.a. uppdragsgivarens inflytande på verksamhetens planering och genomförande samt dispositionsrätten till forskningsresultaten.	Förutom forskning kan uppdragen vara bl.a. utvecklingsarbete och utredningar.
Uppdragsutbildning	Uppdragsutbildning avser utbildning som anordnas mot avgift från annan än enskild, för personer som uppdragsgivaren utser. (Förordning (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor).	Uppdragsgivare kan vara exempelvis statliga myndigheter eller enskilda företag och organisationer. Uppdragsutbildning kan även anordnas på uppdrag från annat lärosäte, exempelvis personalutbildning.
Upplupna bidragsintäkter	Bokföring av forskning eller utbildning enligt avtal, men som påbörjats innan inbetalningen till lärosätet har skett. Upplupna bidragsintäkter utgör lärosätens fordran på finansiären för påbörjad verksamhet.	När lärosätena påbörjar verksamhet innan beviljade bidrag betalats in från finansiären bokförs detta som upplupna bidragsintäkter i balansräkningen.
Utbildningsanordnare	Fysisk eller juridisk person som anordnar högskoleutbildning och som har examenstillstånd.	Högskoleutbildning anordnas dels av statliga universitet och högskolor, dels av enskilda utbildningsanordnare. En enskild utbildningsanordnare har inte staten som huvudman. Regeringen beslutar om tillstånd för enskilda utbildningsanordnare att utfärda examina.
Utbildningsbakgrund för högskolans personal	Uppgift i SCB:s statistik över högskolans personal.	Uppgiften hämtas från SCB:s register över befolkningens utbildning och anges enligt svensk utbildningsnomenklatur (SUN).
Utbildningsbakgrund för studerande	Uppgift i universitets- och högskoleregistret om utbildningsbakgrund för studerande.	Utbildningsbakgrund kan vara genomgången linje, program eller kurs i gymnasieskolan eller komvux-studier på gymnasial nivå.

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Utbildningsbidrag (Utbildning på forskarnivå)	En form av studiefinansiering för utbildning på forskarnivå som innebär ett tidsbegränsat bidrag.	Utbildningsbidraget ska vara en inledande försörjningsform som ersätts av en anställning som doktorand.
Utbildningsnivå	Högskoleutbildning kan bedrivas på tre nivåer: Grundnivå och avancerad nivå (före 2007-07-01 grundläggande högskoleutbildning) samt utbildning på forskarnivå.	
Utbildningsnivå - ISCED		<i>Se ISCED</i>
Utbildningsnivå – SUN		<i>Se SUN 2000</i>
Utbildningsområde	Indelningsgrund för beräkning av ersättning för helårsstudenter och helårsprestationer i utbildning på grundnivå och avancerad nivå.	Förteckning över förkortningar/utbildningsområden: DA dans DE design FA farmaceutiskt HU humanistiskt ID idrott JU juridiskt KO konst MM media ME medicinskt MU musik NA naturvetenskapligt OD odontologiskt OP opera SA samhällsvetenskapligt TA teater TE tekniskt TL teologiskt LU undervisning (avser utbildning inom det allmänna utbildningsområdet och den utbildningsvetenskapliga kärnan) VFU Verksamhetsförlagd utbildning (avser verksamhetsförlagd utbildning inom lärar- och forskolläraryt utbildning) VÅ vård ÖV övrigt (avser journalist- och bibliotekarieutbildningar, praktiska och estetiska kurser inom lärarutbildning mot tidigare år, inom grundlärarutbildning och inom forskolläraryt utbildning)

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Utbildningsprogram	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå som består av en kombination av kurser, som ett lärosäte själv fastställt.	För utbildningsprogram skall det finnas utbildningsplan.
Utbytesprogram	Internationellt utbyte av lärare eller studenter i avtalsreglerade former.	Avser bl.a. EU:s utbytesprogram, Nordplus och andra, mellan lärosäten avtalade, utbytesprogram.
Utbytestudent	Student som deltar i ett formaliserat utbyte (utbytesprogram) mellan lärosäten i Sverige och andra länder.	En utbytestudent kan antingen vara en student som kommer till Sverige eller en student som åker till annat land från Sverige.
Utbytestudier	Avtalsreglerade studier under viss tidsperiod vid utländskt lärosäte eller vid svenskt lärosäte av utländsk student.	
Utländsförlagd utbildning	Högskoleutbildning som ett svenskt lärosäte har förlagt utomlands, som bekostas av lärosätet, och för vilken lärosätet erhåller ersättning för såväl helårsstudent som helårsprestation.	Avser således ej utbytesprogram.
Utländsk bakgrund	Personer som själva är utrikes födda eller som är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar.	I UKÄs och SCB:s statistiska meddelande om studenter och doktorander med utländsk bakgrund (UF 19) räknas inte adoptivbarn som utrikes födda. För personer som är adopterade har adoptivföräldern prioriterats före den biologiska föräldern. Riktlinjer för hur personer med utländsk bakgrund bör redovisas i statistiken återfinns i "Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik, Personer med utländsk bakgrund" (MIS 2002:3).

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Utländsk doktorand	Med utländska doktorander avses personer som hos Migrationsverket angivit studier som grund för bosättning och som invandrat mindre än två år innan studierna påbörjades.	Eftersom inte alla doktorander ansöker om uppehållstillstånd hos Migrationsverket så räknas även utrikes födda doktorander som invandrat mindre än två år innan doktorandstudierna.
Utresande student	Studenter som deltar i ett utbytesprogram där en del av utbildningen är förlagd utomlands eller student som på eget initiativ läser hela eller delar av sin utbildning utomlands.	För utresande studenter får lärosätena i viss utsträckning avräkna helårsstudenter, men inte helårsprestationer. Personer som på egen hand reser utomlands för att studera och inte har studiemedel ingår ej i statistiken.
Verksamhetsområde/ Område	Område är benämningen av den övergripande indelningen av ett lärosätes verksamhet. 1) Utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2) Forskning och utbildning på forskarnivå Vid SLU förekommer även ett tredje område, fortlöpande miljöanalys.	I den ekonomiska redovisningen delas Utbildning på grundnivå och avancerad nivå upp i: • Utbildning enligt uppdrag i regleringsbrev: • Uppdragsverksamhet - beställd utbildning - uppdragsutbildning Forskning och utbildning på forskarnivå delas upp i: • Forskning och utbildning på forskarnivå • Uppdragsforskning
Verkställande högskola	Det lärosäte som ger studenten undervisning.	För att ge en tydlig bild av verksamhetens omfattning redovisas studenten vid det verkställande lärosätet även när studenten är antagen vid ett annat lärosäte (beställande högskola).

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Vetenskapsområde	Vetenskapsområde infördes 1999 bland annat som grund för fördelning av resurser till forskning och forskarutbildning och som avgränsning för högskolors tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamina. Från och med 2009 upphörde vetenskapsområde som indelningsgrund för resurstilldelning. Som avgränsning av examenstillstånd på forskarnivå utmönstrades vetenskapsområde under 2010 och ersattes av område. Högskolor med vetenskapsområde fick dock fortsätta att utfärda examina inom sina respektive vetenskapsområden till utgången av 2010. Från och med 2011 är redovisning efter vetenskapsområde borttaget ur statistiken över doktorander och examina på forskarnivå. Från 2011 är statistiken enbart indelad efter forskningsämnesområden. Verket för högskoleservice.	I äldre statistik finns följande vetenskapsområden redovisade: Humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde, medicinskt vetenskapsområde, Naturvetenskapligt vetenskapsområde samt tekniskt vetenskapsområde. Då redovisas Sveriges lantbruksuniversitet som ett eget vetenskapsområde, SLU.
VHS		

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen (VAL)	Satsning för att öka andelen behöriga lärare i skolan.	En första antagning skedde 1 juli 2007 och pågick t.o.m. 31 december 2010 (VAL I). En ny satsning med antagning fr.o.m. 1 juli 2011 pågår till 30 juni 2020 (VAL II). Utbildningen omfattar nu högst 120 högskolepoäng. VAL-satsningarna ingår i de s.k. Lärarlyften som även omfattar uppdragsutbildningar som anordnas av lärosätena på uppdrag av Skolverket. Sedan millenniumskiftet har flera särskilda satsningar på utbildning av obehöriga lärare genomförts (SÅL, KUT, SÅL II och SÅL III). <i>Se vidare Högskoleverkets rapporter 2007:49 R och 2012:7 R.</i>
Yrkesexamen	En kategori av examina med viss yrkesinriktning.	Specificeras enligt Högskoleförordningens bilaga 2 – Examensordning eller i bilaga till förordning för Sveriges lantbruksuniversitet eller förordning för Försvarshögskolan. Yrkesexamina omfattning kan variera från 60 till 330 högskolepoäng.
Yrkesexamensprogram	Sammanhållna utbildningar som leder till yrkesexamen.	
Årets kapitalförändring	Består av årets ekonomiska resultat dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader såväl i egna verksamheten som i uppförds- och transfereringsverksamheten under ett budgetår.	
Äldre examina	Examina enligt studieordning före 1993, oftast s.k. linjeexamina.	

Begrepp	Definition/förklaring	Kommentar
Ämne	Avgränsat kunskapsområde med egen benämning.	UKÄ och SCB har fastställt för statistiska ändamål en gruppering och kodsättning av ämnen i utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Ämne i utbildning på forskarnivå fastställs av universitetet eller högskolan. För statistiska ändamål finns en klassifikation, ”Standard för svensk indelning av forskningsämnen” som bygger på en klassifikation från OECD. Den gäller fr.o.m. 2011. SCB har tidigare på regeringens uppdrag upprättat en nationell förteckning med forskningsämnen, Nationellt forskningsämne. Ämneslistor för utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive utbildning på forskarnivå finns redovisade på www.uka.se.
Övergångsfrekvens	Relativt mått på övergång mellan två utbildningsnivåer, t.ex. från gymnasieskola till högskola eller mellan nivåer inom högskolan.	
Överproduktion	Om ett lärosäte redovisar fler helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ersättas inom takbeloppet (överproduktion) får överproduktionen sparas till följande budgetår för att då berättiga till ersättning. Överproduktion får föras över till följande budgetår, dock maximalt tio procent av takbeloppet.	

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapsnation. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

www.uka.se

